

dok je politička zapravo ojačala u borbi s madžaronima kod kuće, a s Madžarima na požunskom saboru.

Požunski sabor od 1843. do 1844. Poslije izmakla trogodišta kralj Ferdinand opet je sazvaio požunski sabor za 14. maja 1843. U oči toga sastao se hrvatski sabor 22. aprila u Zagrebu, ali na nj je došlo pod vodstvom madžaronâ golemo mnoštvo seljačkoga plemstva, — prvi put što se znade, dakle protiv dosadanjega običaja¹ — da odluči u korist svojih gospodara kod izbora poslanikâ u Požun i kod sastavljanja važnih uputa. Kad to vidje ban Haller, odgodi otvorenje sabora bez oznake novoga roka i tako prisili madžaronsko vodstvo, da je svoje ljude poslalo kući. Tek što su ovi otišli, sastane se sabor (24. apr.) i ne obazirući se na Josipovićev prosvjed izabra u gornju kuću Hermana Bužana, a u donju Karla Klobučarića i Metela Ožegovića svojim poslanicima dajući im iste upute kao dosada, naime da imaju braniti hrvatska prava, ali uz dodatak, da se na požunskom saboru služe jedino latinskim jezikom. Na ovom je hrvatskom saboru izrekao (2. maja 1843.) Ivan Kukuljević prvi zastupnički govor hrvatskim jezikom, zagovarajući, da se hrvatski jezik uvede kao „diplomatički“ u Hrvatskoj i Slavoniji, to jest kao saborski, uredovni i nastavni umjesto „mrtvoga latinskoga“. Govor je pozdravljen od svega plemstva velikim zanosom, no staleži su o Kukuljevićevu prijedlogu ipak izjavili, da je preuranjen.

Borbe, što su ih imali ovaj put da izdrže hrvatski poslanici na požunskom saboru, nadilazile su sve, što se je dosada zbivalo. U prvom je redu komeš Josipović — kao virilni član donje kuće — iznio odmah poslije otvorenja sabora protiv njih tužbu, da su „nezakonito izabrani“, jer je tobože od izbornoga čina „odstranjeno plemstvo“ (naime njegovi Turopoljci). Josipovićeva se nakana izjalovila, ali su zato ugarski staleži stali uporno tražiti od hrvatskih poslanika u donjoj kući, da govore madžarskim jezikom, tada službenim u ugarskom saboru. Kad su Ožegović i Klobučarić vidjeli, da im staleži ne dopuštaju govoriti latinski, pače da su (20. juna 1843.) stvorili zaključak, koji je i njih vezao, da ubuduće govore madžarski, ostave sabornicu i zatraže iz konferencije, kojoj je predsjedao ban Haller, uputu od hrvatskih županija. Ove stvore nato zaključak, da hrvatski poslanici imaju ostati kod svoga prava, a ujedno se obrate na kralja. Međutim su ugarski staleži na saboru, dašto u

¹ Tada još nije bilo zakonom određeno, tko ima pravo dolaziti na sabor s pravom glasa.